

Column

Zwaluwen zijn vogels die jaarlijks van het noorden naar het zuiden trekken en weer terug. Maar wat is dan hun hoofdverblijf?

Als columnist en vogelaar houdt deze kwestie mij al decennialang in de greep. Zijn ze:

a. woonachtig in Frankrijk en op bezoek in Afrika, of b. woonachtig in Afrika en op bezoek in Frankrijk?

Wat maakt dat nou uit, zult u denken, het blijven toch gewoon trekvogels? En toch is dit niet alleen een semantische kwestie, maar het leert ons ook met andere ogen naar de werkelijkheid kijken en naar de jaarlijkse vogelmigratie in het bijzonder.

Mijn stelling is: daar waar je je jongen grootbrengt, is waar je woont. Vanuit dat perspectief wonen zwaluwen in Frankrijk en gaan ze op vakantie naar Afrika (a). Daar is het veel warmer en zijn meer insecten dan in het koude moederland. Ze gaan er niet alleen op vakantie, maar ook uit eten. Dat doen ze om aan te sterken voor de terugreis naar Europa, waar ze zich zullen voortplanten. Voor ons zijn het zomervogels, maar voor Afrikanen zullen het waarschijnlijk wintervogels zijn. Volgens Google overwinteren gierzwaluwen in het gebied tussen Mali en Kongo, om na negen maanden terug te keren naar Europa. Gezien de lengte van hun verblijf zou je dus ook kunnen stellen dat ze in Afrika wonen en in Europa ‘overzomeren’ (optie b).

Dit gedachte-experiment werd onlangs door vrienden met enig hoongelach ontvangen. Zij kwamen direct met een tegenvraag: is een brug open of dicht? Ook dat is een interessant vraagstuk en afhankelijk van vanuit welk perspectief je ernaar kijkt. Voor een automobilist betekent een open brug dat je maar beter kunt stoppen, maar voor een schipper dat je mag doorvaren. Als iemand te laat op zijn werk verschijnt, zal die zelden zeggen: ‘Sorry, maar de brug was dicht’, tenzij hij of zij met de boot is natuurlijk. Hier is sprake van semantische verwarring: wat voor de één open is, is voor de ander dicht.

Dat geldt evenzeer voor een glas wijn, is die halfvol of halfleeg? Ik ga voor een vol glas. Het draait allemaal om perceptie en lijkt een beetje op de lessen uit Sesamstraat met begrippen als daar en hier. Ben jij nu daar en ik hier, of ben jij hier en ik daar? Hier is daar. Ze zijn uitwisselbaar. Veel dichters bij de waarheid zullen we niet komen.

*Frans M. Le Cler,
Saint-Romain, Monpazier, Dordogne*